

Justitiedepartementet

Tillfällig användning av häkten och polisarrester

Tullverket har inga synpunkter i sak på de förslag som lämnas. Det är positivt att det för Polismyndigheten och Kriminalvården förtydligas att det i vissa fall är möjligt att använda förvaringsrum som avviker från ordinarie krav på polisarrester och häkten. Tullverket välkomnar också förtydligandet i promemorian avseende att myndighetens förvaringsrum inte omfattas av kraven i förordningen om utformningen av häkten och polisarrester¹ (förordningen).

En reglering behövs även för Tullverkets förvaringslokaler

Tullverket har rätt att gripa personer som är misstänkta för brott enligt smugglingslagen², rättegångsbalken³ eller TKBR⁴. Den som kan misstänkas för ett brott är skyldig att stanna kvar för förhör i maximalt sex timmar, plus ytterligare sex timmar om det är av synnerlig vikt. Den misstänkte får tas i förvar under den tid han är skyldig att stanna kvar, om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med ingripandet, ordning eller säkerhet.⁵

Häkteslagen⁶ gäller bl.a. den som är gripen på grund av misstanke om brott och innehåller bestämmelser om verkställighet av beslut om häktning och vissa andra tillfälliga frihetsberövanden i häkte eller annan förvaringslokal. Om inte annat anges fattas beslut enligt häkteslagen av Kriminalvården eller, om den intagne är placerad i en förvaringslokal som står under annan myndighets tillsyn, av den myndigheten.⁷ Det kan avse en intagen som är placerad i en förvaringslokal som en polismyndighet eller Tullverket ansvarar för.⁸ Varken häkteslagen eller häktesförordningen⁹ innehåller några närmare bestämmelser om hur förvaringsrum ska utformas eller utrustas.

Förordningen reglerar hur förvaringsrum i häkten och polisarrester ska utformas och utrustas. I den aktuella promemorian tydliggörs att förordningen är tillämplig på förvaringsrum som är lokaliserade i häkten eller polisarrester, men inte på förvaringsrum i andra myndigheters lokaler. Det påpekas däremot att även sådana myndigheters förvaringsrum måste vara ändamålsenligt utformade och uppfylla de krav som gäller enligt internationella åtaganden.

---

¹ SFS 2014:1108

² 21 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling

³ 24 kap. 7 § rättegångsbalken (RB)

⁴ 5 § lagen (2008:322) om Tullverkets och Kustbevakningens befogenheter att ingripa mot rattfylleribrott (TKBR)

⁵ se 23 kap. 9 § RB

⁶ SFS 2010:611

⁷ 7 kap. 1 § häkteslagen

⁸ prop. 2009/10:135 s. 203

⁹ SFS 2010:2011

Tullverket har flera förvaringsrum (s.k. väntarrest) för gripna personer på kontor och kontrollplatser runt om i landet. Rummen har en storlek på mellan ca 3,5–5,7 kvadratmeter och är sparsamt utrustade med en väggfast bänk, ett kikhål eller fönster i dörren samt i vissa fall en signalutrustning för den frihetsberövade för att påkalla uppmärksamhet. Något dagsljusinsläpp förekommer normalt inte då de flesta av dem är i gatu- eller källarplan eller inne på flygplatser eller i hamnlokaler. Rummen är återhållsamt utrustade med tanke på säkerhetskrav för alla inblandade. Det ska inte finnas lösa föremål eller något som den frihetsberövade kan använda för att skada sig själv eller andra.

Förvaringsrummen används då personer gripits av tulltjänstemän vid exempelvis en tullkontroll eller husrannsakan. Inledningsvis visiteras personerna och sätts sedan i rummet under regelbunden bevakning, tills förhørsledare och i förekommande fall tolk är på plats. Rummen är ingen förvaringsplats annat än under kortare stunder, i väntan på förhör eller i väntan på beslut från åklagare. Så fort personen anhålls och Polismyndigheten eller Kriminalvården har berett personen plats så förs denne dit.

Tullverket har behov av att även fortsättningsvis använda de beskrivna rummen för förvaring av gripna personer. Behoven är inte tillfälliga, utan inlåsning av gripna personer förekommer regelbundet i Tullverkets verksamhet. Tullverket har inga arrestlokaler att tillgå, såsom Polismyndigheten och Kriminalvården. Tullverket har normalt sett heller inte tillgång till dessa myndigheters lokaler utan transporterar gripna personer dit först när de anhålls av åklagare.

Justitieombudsmannen har vid en inspektion av polisarrest i september 2021¹⁰ uttalat en förståelse för att det i vissa situationer kan uppstå behov av att placera en frihetsberövad person i en väntarrest en kortare stund. Användandet av väntarrest bör dock ha stöd i författning.

Tullverket anser att det är olyckligt att en författningsreglering inte föreslagits även för utformningen av myndighetens lokaler för frihetsberövade och ser gärna att en sådan reglering införs. I väntan på ett tydligt regelverk kommer Tullverket att sträva efter att utforma myndighetens lokaler enligt de krav som gäller enligt internationella åtaganden och ta fram interna styrande och stödjande dokument för användningen och utformningen av aktuella lokaler för att undvika att de används på ett godtyckligt sätt.

Ärendets handläggning

I detta ärende har generaltulldirektören Charlotte Svensson beslutat. Föredragande har varit verksjurist Isa Blom. I den slutliga handläggningen har även vikarierande överdirektören Bodil Taylor och rättschefen Karin Erlingsson deltagit.

TULLVERKET

Charlotte Svensson

---

¹⁰ Dnr O 21-2021

Kopia till:

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben

Kommunikationsavdelningen

Administrationsavdelningen

Kontrollavdelningen

Tullkriminalavdelningen